

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

12+

2017 сыл
Тохсунньу
17 күнэ
Оптуорунньук
№4 (10556)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтээһиннэр

Улуус дьаһалтатын 2016 сыллаах үлэтин отчуота тохсунньу 17 күнүгэр сабаланыаҕа.

Үөдэй уонна Модут нэһиликтэрэ тэррилбиттэрэ 380 сылынан республика таһымнаах комиссияны тэрийэр туһунан СР Ил Дархана Егор Борисов 2017 сыл тохсунньу 11 күнүгэр дьаһалтаһарда.

2016 сылы түмүктүү «Нам улууһа» МТ даһалтатын тэрээһинэ тохсунньу 27 күнүгэр Хатырыкка уонна Түбэҕэ ытыллыаҕа.

Ааспыт нэдиэлэҕэ Дьокуускайга олорор биэр дойдулаахтарбыт мустаннар «Нам» түмсүү салайааччытынан Г.Г. Местниковы талбыттар.

Улуустаагы баһаарынай сулуспа иһитиннэрбитинэн, дьон сэрэҕэ суоҕуттан 11.01.2016 с. киэһэ ОДьКХ бырабыллыбыт гарааһа умайан эрдэҕинэ умулларбыттар. Манна 1 УАЗ массына умайыт. 14.01.2016 с. Нам сэл. Кондинскай уул. чааһынай гараж умайыт. Баһаардар сэрэхтээх буолуу быраабылаларын тутуспатахтан тахсыбыттар.

Ааспыт нэдиэлэҕэ улууспут үрдүнэн биэр да бэрээдэги кэһии түбэлтэтэ, олох-дьаһах коммунальнай хаһаайыстыба тэрилтэлэригэр саахал тахсыбатылар, «Суһал көмөҕө» ким да наадыбата.

Үөрэх управлениетын салайааччыта О.Н. Протопопов иһитиннэрбитинэн, оскуола-ларга оҕо ахсаана 3888 тийбит. Үөрэххэ ситиһии 99,8% тэнэспит. Үөрэнэр оҕо 50,6% «4» уонна «5» сыананан чиһпэри түмүктээбиттэр. Тохсунньу 23 күнүгэр улууска «Обрнадзор» үлэһиттэрэ үөрэх тэрилтэлэрин бэрэбиэркэли кэлиэхтээхтэр. Учуталлар тохсунньутаагы мунһахтара олунньу 6-9 күннэригэр буолуоҕа. «Шаг в будущее» диэн республиканскай научнай-практическай конференцияда улуус үөрэнээччилэрэ кыттан 4-с миэстэ буолбуттар, 3-с миэстэҕэ 1 баал тийбэтэх. 1 миэстэни чүрүпчүлэр, 2 м. таатталар, 3 м. дьокуускайдар ылбыттар.

Бэлиэтэнэ И. ИВАНОВ

БОЛҔОЙУН! ЭЛЕКТРОННАЙ СУРУТУУ

«Энҕсиэли» хаһыакка 2016 сыл иккис агарыгар электроннай сурутуу ытыллар. Редакцияҕа кэлэн дуоҕабар түһэриллэр, сурутууну төлөнөр, электроннай почта аадырыһа тиксэриллэр. Хаһыат PDF форматынан ааҕааччыга тиэрдиллэр.

6 ыйга — 210 солк.,
3 ыйга — 105 солк.,
1 ыйга — 35 солк.

Хаһыат индексэ — Р0005, нэдиэлэҕэ иккитэ (оптуорунньук, бэтинэ) тахсар.

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

Сыл түмүктэрэ

БОЛҔОМТО — ЭКОЛОГИЯҔА УОННА ЫЧЧАККА

Ааспыт нэдиэлэ бүтүүтэ А. Шестаков аатынан культура киинигэр «2016 сыл — Россияҕа Киинэ сыла», «2016 сыл — Саха сиригэр Тупсары сыла» түмүктэннилэр.

Сыл устата үтүмэн үлэ ытыллыбытын бэлиэтээн туран, бастынарары эбэр дэлээтилэр, наҕараадалаатылар. Итинэн «2017 сыл — Россияҕа Экология сыла», «СР Ыччат сыла» сааламмыттарын биллэрдилэр. Улуус баһылыга, солбуйааччылар эбэр дэлээтилэр аргыстаах сүбэ бэлиэтэрин айылҕа харыстабылын Намнааҕы инспекциятын салайааччытыгар А.И. Собакинга, дьиз кэргэн уонна ыччат управлениетын

начальнига Т.Н. Степановаҕа туттардылар.

Онон элбэҕи эрэннэрэр, саҕа саҕахтары арылар Экология уонна Ыччат сыла сааламмытын биллэрдилэр. Бу икки хайысхаҕа улахан болҔомто уурулуоҕа. Үгүс үлэ ытыллара сабадаланар. Холбура, улууска 8433 ыччат баара биллэр. Ол иһигэр 19 общественной түмсүү үлэлиир. «Ыл — ыччатынан» диэн мээһэҕэ этиллибэт. Онон сүбэ кэрэһиттэрэ — эдэр дьонго: саҕа ситиһилэр, сонун арыыйылар сүргэбитин көтөҕөн, санаабытын кынаттаан үрдүккө көтүтү турдун диэн баҕа санаа бастыгын тиэрдэбит.

Бэйэ информ.

Биһиги сыхапытыгар

БАСТЫННАРБЫТЫН БЭЛИЭТЭЭТИБИТ

Тохсунньу 13 күнэ — Россия Бэчээтин күнэ. Ол чэрчитинэн ытыллыбыт республикатааҕы тэрээһиннэргэ биһигиттэн коллегабыт И.И. Иванов кыттан кэллэ. Хаһыаппыт «Якутия без наркотиков — 2016» республикатааҕы куонкурууска кыттан «Лучшие материалы антинаркотической направленности в улусных (районных) печатных изданиях» номинацияҕа тиксэн, иккис миэстэни ылан, дипломуун уонна 12 тыһыынча суумалаах сертификатынан наҕараадаланна. Ону сэргэ биэр дойдулаахтарбыт Кэбээйи улуһун «Дабаан» хаһыатын редактора Виктор Эверстов уонна «Киин куорат» хаһыат корреспондента Наталия Протопопова — Натали өр сыллаах үтүө суобастаах үлэлэрин уонна суруналыстыка сайдытыгар киллэрбит сүдү кылааттарын иһин «Саха республикатын бэчээтин туйгуна» бэлиэтин наҕараадаланнылар.

Оттон улууспутугар улуус администрациятын аактабай саалатыгар «Энҕсиэли» хаһыат редакциятын ааспыт сүбэ түмүктэрин таһаарар тэрээһинэ ытыллына. Сыл сабаланыта араас хабааннаах куонкурустар биллэриллибиттэрэ. Онно кыттыбыт общественной корреспонденттар, бириддиэлээн ааҕааччылар

чылар чиэстэннилэр. Эбэр дэлээтилэр «Нам улууһа» МТ баһылыгын бастагы солбуйааччы И.И. Сивцева, Н.Н. Степанов уонна нэһиликтэр баһылыктара, солбуйааччылар этилэр, бэйэлэрин сэмэй бэлэхтэрин туттардылар.

Ааспыт сүбэ дойдуга Киинэ сылынан биллэриллибитэ, онно биэстэн итэҕэһэ суох ыстатыйаны суруйан киинэ видеонаархып

сэбидиссэйэ В.Д. Попова «2016 сыл — Россияҕа Киинэ сыла» номинация кыайылааһынан таһыста. «2016 сыл — Саха сиригэр Тупсары сыла» — Бөтүгтэн общественной корреспондент, библиотекарь В.С. Колесова, «Нам улуһугар И.Е. Винокуров сыла» — олохтоох суруйааччыбыт Ю.В. Потапов — Саргы, «Үтүөтүн үһүэһүннэрэ» — И.Н. Елисеев — Усхаан номинациялар хаһаайыттарынан буоллулар. Жанрдарынан суруйууга сүтүбэ тыллаах З.И. Егорова — публицистика, нэһилиэтин сонуннарын элбэхтэ сырдатар Хатын Арыыттан Н.Д. Сивцева — информация номинацияларын ылылар. Үгэскэ кубулуйбут сылын айыы ытыллар «Сыл бастыг корреспондента» үрдүк ааты ыстатыйа арааһын куруу-

тун суруйар Хамафаттаттан М.Г. Винокурова ылла.

Ону таһынан бириддиэлээн суруйар общественной корреспонденттарга Г.К. Эверстова, И.З. Кривошапкина, З.А. Тихонова, К.И. Еремеевкэ, Ф.Д. Ушническая, А.С. Куличкина, П.И. Скрюбина, Е.И. Неустроева, Е.А. Эверстова, И.А. Уваровскайга, С.М. Аргунова, П.Е. Тарскайга, Л.П. Пестрякова Махтал суруктар туттарылынылар.

Тэрээһин официальной чааһын кэнниттэн атах төлсөн олорон хаһыат итэҕэстэрин быһаастарын, сурутуу тоҕо ачыырын о.д.а. туһунан ырытыстылар, ирээ-хоро кэпсэттилэр, санаа атастастылар.

А. СОЗОНОВА

Хайдах олордугут,
ыаллар?

СҮӨНҮБҮТ ХАҤАН ЭБИЛЛЭР?

Тыа хаһаайыстыбатын сайыннары тэрээһинигэр икки төгүл элбэх субсидия, көмө бэриллэр диэбиттэрэ. Ити 2017 сылга эдэр дьону сүөһү иитиитигэр сыһыарар ньыма буолуон сөп. 20 ыал үүт туттарар. 1 Хомуस्ताах ветеринарнай тэрилтэтин салайааччыта Константинов Конон Николаевич кытта кэпсэттим. 01.01.2017 с. нэһилиэк сүөһүгүн, сылгытын, ытыгар тийэ, отчуотун ыллым. Былырынныга тэнгэн көрдөхкө: КРС уопсай ахсаана 58-тан көбүрээбит, 28 ынах суох буолбут, ити быйыл субсидия суотугар бэйэлэрин икки ардыларыгар атыылаһыны суотугар көбүрээһинин син ама курдук. Эдэр дьон тэрээһиннээх хаһаайыстыбалары тэринэллэрэ хайҕаллаах, туруорбах хотону туттан үлэли сылдьаллар.

Оттон хотоннору холуоһа-лаах киирэн эмтээн-томтоон, ахсааннарын табатык ааҕан тахсалларынан, ветеринардар эрэ үлэлиллэрин билэр буолан, өрүү киһилэртэн ыйытабын. Оттон тыа хаһаайыстыбатын сүөһүнү учуоттуу, көрө киирэр дьон төлөпүүн, ватсап нөҕүө ыйыталаһан, холуоһа-тайма кэпсэттэр. «Нам» совхоз 7 борооскута ыалга кыбыллан тураллар уонна хороҕор муостааҕа суох үһү.

Сылгыбыт 46 төбөнөн эбиллибит. Дьиз кыла, куоска 20-нэн көбүрээбит. Киһи доҕоро, ыппыт, 17-нэн көбүрээбит. Бу сылы эргиччи баар кыыллар диэн аахтым.

Нэһилиэк нэһилиэнньэтэ кыралаан эбиллэр. Федеральной программа көмөгүнэн тутуу, дьиз-уот тутуллар. Нэһилиэк үрдүнэн 4-5 сүөһүлээх 48 ыал баар, 7 бааһынай хаһаайыстыба сүөһү иитэр, 39 куурусса баар, биэр да бөтүүгэ суох. «Быйыл оҕустары босхо атыыбыт», — диэн кэпсээнин түмүктэтэ. Кумааһыга отчуот суруллубут, суоруллубат, ону суруйдум.

К.И. ЕРЕМЕВ,
Кыһыл Сыйр

Аалай ымыылар

Каждый год наши гимназисты удивляют нас все более интересными научными докладами, выступают на различных конференциях и не раз становятся победителями.

В этом году мы решили в своей газете познакомить вас с ребятами и их руководителем, которые написали очень интересный и жизненный доклад! Подготовив ряд вопросов, я встретила со Стручковым Валерой и Абрамовым Маратом, учениками 9 «а» класса.

— Как называется ваш доклад?

— Наш доклад называется «Исследования уровня загазованности в образовательном учреждении».

— Почему выбрали именно эту тему?

— Потому что это очень актуальная тема в данное время. В кабинетах нашей школы становится очень душно через несколько минут после начала урока и это мешает нам учиться.

— Каким прибором вы измеряли воздух?

— Мы измеряли датчиками Science-Cube и MT8057.

— А можно ли устранить эту проблему?

— Если проветривать класс и установить вентилятор в классе, то да можно устранить.

— Привел ли этот доклад вас к какой-то мысли? И как вы относитесь к тому, что в школе неблагоприятные условия для учебы?

— Мы очень хотим устранить эту проблему, показав это нашим докладом.

Поговорив с авторами доклада и узнав, что проблему можно решить, мы решили узнать последние действия докладчиков у их руководителя.

«Меня зовут Баишев Павел Николаевич. Я учитель физики Намской улусной гимназии имени Н.С. Охлопкова. В этом году мы провели исследование качества воздуха в помещениях школ нашего села. Исследование мы решили провести в связи с тем, что у нас появился прибор-датчик, который измеряет концентрацию углекислого газа в помещении. Мы удивились, увидев полученные данные и решили, что эта новость не должна остаться без огласки. Надо бить тревогу. Ну, почему? Потому что измерения показали, что содержание углекислого газа в помещении превышает норму в 2-3 раза. Это связано с тем, что в классах много учеников, они все выдыхают углекислый газ, который заполняет помещение и по-своему наносит вред здоровью учащихся. Раньше мы тоже замечали, что в классах душно, и

воздух не совсем хороший, скажем. Доказать свои опасения мы смогли только в этом году, когда нами был приобретен прибор для измерения, который доказывает, что концентрация углекислого газа в школе превышает предельно допустимые нормы концентрации. Это плохо влияет на успеваемость учащихся, потому что по научным данным известно, что повышенное содержание углекислого газа в помещении вызывает апатию, сонливость, если допустим человек долго находится в душном помещении, то уже вызывает определенные болезни. Углекислый газ тяже-

были бы сомнения насчет правильности или неправильности. Кроме этого в литературе известно, что в обычных помещениях, если там сидит больше 20 людей, то концентрация углекислого газа превышает уже через 10-15 минут. Но так как классы (помещения) у нас небольшие, то превышение предельных норм углекислого газа случается уже через 5 минут. Отсюда приходим к мысли, что надо что-то предпринимать. Оценив возможности не только нашей гимназии, но и других школ, мы пришли к выводу, что надо инициировать целевую программу.

ПРОБЛЕМЫ ДАНЫ, ЧТОБЫ ИХ РЕШАТЬ...

лее воздуха и поэтому он плохо улетучивается. Обычная система вентиляции (вытяжная труба, различные форточки и т.д.) не преусматривает очищение воздуха от углекислого газа. А сам воздух естественным путем не заменяется. Чтобы нам самим справиться с этой проблемой, надо будет через каждые 15-20 минут проветривать классы, что невозможно в такие холода, либо должны каким-то пропеллером его выдувать, вытягивать, поэтому существующие у нас в селе системы вентиляции плохо справляются. Измерения мы провели во всех школах нашего села и во всех школах концентрация выше. Мы измеряли двумя приборами, сравнили их результаты, они показывают примерно одинаковое значение. Исходя из этого, мы можем предположить, что приборы показывают правильно. Если бы значения были совершенно разные, то у нас еще

Существуют современные системы вентиляции, которые предусматривают обустройство воздухопроводов, вентиляторов, которые специально вытягивают углекислый газ. Кроме того, происходит нагревание наружного воздуха. Вообще, это сложная инженерная задача. За выходные, за неделю мы не сможем этого сделать».

В свою очередь, я хочу отметить, что уже после 15 минут нахождения в душном кабинете приходится проветривать и открывать окна настежь, хотя на улице стоят сильные морозы под -40 градусов. Каждый раз, таким образом, подвывая свое здоровье болячкам, которые со временем дадут о себе знать. Всякую проблему можно решить, но в данном случае к кому обратиться, если проблема существует во всех школах?!

Сайына СИВЦЕВА, 10 «в» класс

М.К. Аммосов төрөөбүтэ 120 сылын көрсө

Наммыт улууһугар үгэскэ кубулуйбут учууталыбын, оҕолуун сылын аайы анаан күүтэр, бэлэмнэнэн кыттар — Аммосовскай аабылар ахсынны 21 күнүгэр М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатыгар 25-с төгүлүн буолан аастылар.

Манна улуус абыс оскуолатын сэргэ И. Барахов аатынан Үөһэ Бүлүү уонна Хатас орто оскуолаларыттан 53 кыттааччы кэлэн, бэйэлэрин үлэлэрин дьүүллүүр сүбэ иннигэр туруордулар. Быйылгы тэрээһин уратытын буолла: Аммосов музейын төрүттээччи, Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ — Мария Алексеевна Охлопкова 85 сааһыгар аналлаах учууталлар аабылары. Манна 5 үлэ киирдэ, ол иһигэр 2 үлэни

обществознание учуутала «Семья, школа, библиотека» диэн дакылаатынан ылла. 3 миэстэни — Оконешникова Саргылана Афанасьевна, М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын нуучча тылын, литература-тын учуутала «Чтение — окно в мир познания» диэн дакылаатынан ылла.

Саамай элбэх 21 үлэни (кэ-тэхтэн 1 үлэ) 5-7 кылаас оҕолоругар анаан ытыллыбыт «Норуот историята — мин дьэ кэргэмэр» диэн секцияга көрдүлэр. Манна хас бириди оҕо бэйэтин дьэ кэргэнин историятын ырытан, норуот олоҕор, улуус историятыгар сыһыаран, хос эһэлэрин, эбэлэрин, ийэлэрин-аҕаларын олохторун, үлэлэрин туһунан бэрт ис киирбэхтик

ЧАБЫЛХАЙ ААТЫН ҮЙЭТИТЭН

кэпсэтилэр. 1 миэстэни — Попова Нарыйа, М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын 5-с кылааһын үөрэнээччигэ «Букубаар бэбэхэ уонна бүгүн» (сал. Л.С. Татарина) диэн дакылаатынан ылла. 2 миэстэбэ — Пахомова Мила, Нам 2 №-дээх орто оскуолатын 5-с кылааһын үөрэнээччигэ «Вклад А.Н. Зверева в истории декоративно-прикладного искусства Якутии» (сал. С.К. Барашкова) диэн дакылаатынан ылла. 3 миэстэни — Маркова Анжелика, М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын 7-с кылааһын үөрэнээччигэ «Слепцов В.В. киинэ сайдытыгар үлэтэ» (сал. М.В. Маркова) диэн дакылаата ылла.

Улахан кылаас оҕолоругар анаан «М.К. Аммосов и личности в истории государственности Якутии» диэн секция үлэлээтэ. Манна 16 үлэни (кэ-тэхтэн 4 үлэ) көрдүлэр. 1 миэстэни — Кутукова Яна, Нам 2 №-дээх орто оскуолатын 11-с кылааһын үөрэнээччигэ «Сага олонго» — неизданное произведение Романа Оросина — представителя первой волны якутской интеллигенции» (сал. Н.А. Николаева) диэн үлэтинэн ылла. 2 миэстэбэ — Кириллина Вероника «Неизвестные факты деятельности А. Рязанского, представителя первой волны якутской интеллигенции» (сал. Л.И. Молчанова) табыста. Черкашина Виллоита, Н.С. Охлопков аат. Нам улууһун гимназиятын 9-с кылааһын үөрэнээччигэ «М.Е. Николаев и молодежь» диэн дакылааты көмүскээн, 3-с миэстэни ылла.

Улахан кылаас оҕолоругар өссө «Знатоки Аммосова» диэн викторина ытыллына. Манна илин-кэлин түсүһэн республика историятын, Аммосов олоҕун, үлэтин чабылхайдык билэр, үөрэтэр уонна интэриэһиргиир 11 оҕо кытты-тыттан, кыайылыаарынан Бочкарев Александр, Нам улууһун гимназиятын 8-с кыл. үөрэнээччигэ (сал. Н.Г. Колесова) табыста.

Дьэ, манньк курдук ахсынны аам-даам тымныытын аахсыбакка, Аммосов аатын ааттаан, үйэтитэн, ыраактан-чугастан оҕо аймах бу күн Хатырыкка тоҕуруу-на муһунна. 2017 с. М.К. Аммосов 120 сааһын көрсөр үбүлүйдээх тэрээһингэ оҕолорго, учууталларга сага сабаҕтары арыялларьгар, үрдүк ситиһилэри да-байалларыгар баҕарыахпыт этэ.

Е.Б. ЖИРКОВА,
Нам 2 №-дээх орто оскуолатын саха тылын, төрүт культуратын учуутала

Ыал — ыччатынан

Саха государственнай тыа хаһаайыстыбатын академията ситиһиллээх устудьоннары атын агропрофилированнай үрдүк үөрэх кыһаларыгар норуоттар икки ардыларынаабы студентскай атастаһы программатын чэрчитинэн үөрэттэрэ ыттар.

Ол курдук, номно тохсунньу ыйга аан маннайгыларын Казахстанга баар Сакен Сей-

ТУЙГУН УСТУДЬУОННАРЫ САГА ҮӨРЭХ КҮҮТЭР

фуллин аатынан Казахскай агротехническэй хабааннаах университетка уон Академия устудьуона бараары сылдьаллар. Бу күһүн кинилэр Академия иһинэн ытыллыбыт аһаҕас куонкурска сайаапка биэрэн кыттыны ылбыттара. Куонкурс ирдэбиллэрэ: устудьун үөрэбэр ситиһиллээхтик үөрэнэр буолуохтаах, бакалавр 2-3 куурус устудьуона эбэтэр специалитет 2-4 куурус устудьуона буолуохтаах, научнай, общественной хайысхаларга үлэлэһэр уонна актыыбынай кыттыны ыла-рыа ирдэнэр.

Куонкуруһу ааспыт устудьоннар ааттара номно биллэн, 2017 сыл тохсунньу ыйга биэр семестр устата, ол эбэтэр 5 ый, кинилэр Казахстан университеттэргэ үөрэнэ барыахтара.

Нам улууһун төрүттээх СГТХА инженернай факультетын 3 кууруһун устудьуона Гаврил Соловьев кинилэр истэригэр киирдэ:

— Биһиги Академиябыт устудьоннары атын университетка атастаһан үөрэттэрэ ыттар буолбутун сэнээрэ, үөрэ истибитим. Тута туох докумуон наадатын, куонкурс ирдэбиллэрин ыйыталаһан билэн-көрөн бараммын, сайаапка биэрбитим. Куонкуруһу ааспыт устудьоннар, билигин номноу Казахстанга барарбыт биэрэрэ ый хаалла. Бу программанан үөрэнэ барарым миэхэ улахан ситиһим буолар. Казахстан университеттэргэ араас омуқ дойдурларьтан үөрэнэ кэллэлэр. Атын омуқ дойдутугар биһиги, саха ыччата, этэнгэ элбэҕи билэн, саҕаба үөрэнэн кэлиэхпит диэн эрэнэбин. Академиябар уонна ректорга Иван Иванович Слепцова, биһигини, баҕалаах ыччаты үөрэттэрэ ыттарынын махтаньам этэ.

Саха Государственной тыа хаһаайыстыбатын академиятын общественноһы кытта үлэб салаата

УМНУЛЛУБАТ ҮТҮӨ ААТ

Бииги үөрэхпит кыһатыгар араас кэмнэ олус талааннаах, дириг билиилээх, үлэлэригэр бэринилээх, үөрэтэр-такайар оҕолоругар бэйэлэринэн холобур буолар үтүкэннээх учууталлар үлэлээн ааспыттара. Олор истэригэр, туох да саарбаҕа суох, ахсынны 16 күнүгэр төрөөбүтэ 85 сылын туолбут Николай Ильич Бережнов киирсэр.

Орто Халымаҕа күн сирин көрбүт Н.И. Бережнов туһунан дьон-сэргэ өйдөбүлэ биир: кинини тыһынааһар көрбүт, кэпсэпит, чугастан билбит дьон бука бары: «олус кырасабай», «олус интеллигентнай», «олус маанытык тааннара», «таһас олус үчүгэйдик олорор кинитэ этэ» диэн этэллэр; «Слово об учителе» диэн 5 сыл анараа өттүгэр, Николай Ильич төрөөбүтэ 80 сылын туолбут бэлиэ күнүгэр анаммыт хомурунньукка эмиэ итинник ахтыллар.

Дьон өйүгэр-санаатыгар бу курдук чаһылхай мөссүөнү хаалларбыт, 30 сыл педагогика уонна психология курдук учууталлары бэлэмниир кыһаҕа сүрүн предметтэри үөрөспүт, үгүс сыл оҕолору үөрэххэ ылар хамыһыһыа эпипиэттир сэкирэтэринэн үлэлэбит биир идэлээхпитигэр

анаан Ахтыгы урогун ыттыбыт. Кыттыны ылылар: РФ үтүөлээх учуутала, педагогической билим кандидата, учууталлар учууталлара, НПУ-га 27 сыл завучуна, дириктэринэн үрдүк таһаарылаахтык үлэлэбит, Уус Алдан, Нам улуустарын бочуоттаах олохтооҕо, колледж Ытык кинитэ Иванов Василий Петрович; РФ орто анал үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үөрэтиитин эйгэтин бочуоттаах бэтэрээнэ, СӨ бочуоттаах пенсионера, колледж уопсайыгар 18 сыл сэйбидиссэйинэн энкилэ суох үлэлэбит Алексеева Луиза Семеновна; Нам улуунун бочуоттаах олохтооҕо, үрдүк үөрэхтээх тутууһа, үөрэнэр курорпуспутун тутуспут, ол кэннэ колледжка куттал суох буолуутугар эпипиэттир инженеринэн 12 сыл үлэлэбит, Бережнов Николай Ильич хаан-уруу быраата Оконешников Спиридон Васильевич уонна Николай Ильичкэ үөрэммитин бэйэтин дьолунан ааһар, бэйэтин ийэлэрин Када Федоровнаны уонна Аита Федоровнаны солбуйан, колледжка бэрт сэргэхтик уонна айымньылаахтык үлэли-хамныы сылдьар, ыччат кутун туһут биир бастыг уһууһааччытыг, СӨ үөрэ-

тиритин туйгуна Местникова Селена Михайловна.

Ахтыгы урогун колледж дириктэрэ, экономической билим кандидата Мурукучаева Надежда Павловна аста. Кини бу тэрээһин бэтэрээннэр көбүлээһиннэринэн ытылларын тоһоҕолоон бэлиэтээтэ, маннькы биригэ үлэлээһини олус биһиририн биллэрдэ уонна урок сыалын-соругун иһитиннэрдэ. Ол кэнниттэн ыгырылаах ыалдьыттарбыт биир-биир туран, Николай Ильич туһунан бэрт истин ахтылары огордулар, олор быыстарыгар учуутал туһунан хоһоонор ааһыллан, тэрээһин ис хоһооно байытылынна. Ахтыгылар Н.И. Бережновы учуутал, кеннөрү киһи, патриот, общественник быһытынан толору арыдылар. Л.С. Алексеева Николай Ильич Леонид Попов «Күндэли» айымньытынан «Дьол» диэн пьеса сценарийын суруйан, М.П. Иванова учууталлары уонна устудьуоннары кытылларан, бэртээхэй испэктээкили туруоран, 4 сылы быһа элбэх сирдэринэн гастроллаабыт үтүө кэмнэрин ахтан-санан ылла.

Урок биир саамай үөрүүлээх уонна долгутуулаах түгэнинэн Спиридон Васильевич убайын Н.И. Бережнов наһарадаларын 20 сыл устата хараһын харатын курдук харыстаан илдьэ сылдьыбытын колледж түмэлигэр туттарыта буолла. Бу колледж сайдытын үөрэтэр музейга бэрт улахан суолталаах, сыаналаах бэлэх буолар.

Тэрээһин учуутал туһунан ырыанан түмүктэннэ, устудьуоннар махталларын бэлиэтин күндү ыалдьыттарытыгар өйдөбүннүк бэлэхтэри туттардылар. Бу курдук «үтүө киһи үтүөтэ үс үйэ умнуллубат» диэн норуот муударай этиитэ бигэргэннэ: Н.И. Бережнов суох буолбута 20 сыл буолбут да буоллар, кини дьолуннаах олоҕо дьон өйүгэр-санаатыгар кытаанахтык ингэн, уос номоҕо буолан, учуутал үрдүк аналын ыччат дьонго итэҕитилээхтик тиэртэ.

Л.Д. БАЙАНАЕВА,
Намнаағы педколледж

2012 сылга «Намкоммунте-плогнерго» ОАО тэрилтэ буолбута. Саҥа кыбартаальнай хо-чуолунай тутулан киирдэ. Бу хо-чуолунай нэһилиэк тэрилтэ-лэрин ититэрин таһынан, чааһы-най дьыллэри барытын итиннэн хааччыйахтаах. Итии-тым-ныы уута бэриллэн, дьыллэргэ тупсаран оноруу киириэхтээх. Салбаг сайдар, кэнгири кыах-танна, саҥа дьыэ-уот тутулар,

һилиэк депутатынан үлэлиир. Быбардааччылар итэҕэллэрин чиэстээхтик толорор. «Эйгэ» кулуупка ытыллар үлэлэргэ куруук кыттар. Нэһилиэк туп-саран онорууга субуотунньукка көхтөөхтүк кыттыбытара. 2017 сылга чааһынай дьыллэри тупсарыга сорук турар. Бу со-руктары коллектив чилиэннэрэ бастакынан ытыахтара диэн эрэнэбин.

САТАБЫЛЛААХ САЛАЙААЧЧЫ

ыччат олохсуйар. Бу тэрилтэҕэ 9 киһи үлэлиир. С.П. Корякин 1992 сыл олунньуттан 2011 сыл атырдыах ыйыгар диэри нэһи-лик баһылыгынан үлэлэбитэ. Ол кэнниттэн ОДБКХ мааста-рынан энкилэ суох үлэли сыл-дьар. Нэһилиэк олохтоохторун махталларын ылар. 2002 сылтан биир да тоңууну-алдыаныны таһаарбата. Сыл аайы иттиги би-риэмэтигэр бэриллэр. Быйыл ба-лаһан ыйын 9 күнүгэр иттиги ба-ры объекттарга бэриллэр. Бары тэрилтэлэр тигинэчи үөрэ-көтө үлэли ололорлоруттан үөрэбит.

Аһыах киһилээх коллек-тивка 1996 сылтан газоопера-тордарынан Н.П. Петрова, А.И. Винокурова, А.В. Федоров, М.И. Дмитриева үтүө суобастаахтык үлэли сылдьаллар. М.В. Про-топов — уу таһар массыына суоппара, Н.В. Касьянов - свар-щик, И.А. Эверстов - электрик, С.С. Адаарыс - газослесарь.

Коллектив чилиэннэрэ нэһи-лик иһигэр ытыллар үлэлэргэ көхтөөхтүк кытталлар. Ол кур-дук спонсорствоҕа бастакынан кытталлар. 2015 с., олоҕум ыра-хан кэмигэр, материальной көмө-нү бастакынан онорбуттарыгар махталым мунура суох.

«Салбаг» кинигэ тахсы-тыгар, спортзал тутулуутугар, оскуола Күнүгэр бастыг үөрэнээччилэргэ, 2017 с. сквергэ харыйа туруутугар — барыты-гар кытталлар.

Коллектив салайааччыта С.П. Корякин общественной үлэҕэ көхтөөхтүк кыттар. Нэ-

С.П. Корякин 1972 с. Хамаҕа-та орто оскуолатын бүтэрбитэ. «Оскуола -производство - үрдүк үөрэх» - диэн девизинэн төрөө-бүт нэһилиэгэр Салбагга «Нам» совхоз рабочайынан таһсан, су-бай сүөһү көрүүтүгэр үлэлээби-тэ. 1973 с. Сэбизскэй Аармыйаҕа ыгырыллан барбыта. 1975 с. эргиллэн кэлэн, совхозка үлэ-лээбитэ. Нэһилиэк ыччаттара Савва Корякины комсомол се-кретарынан быбардаабытара. 1978 сыл ыам ыйыгар Салбаг кыһыын Прасковьяны кэргэн ылбыта. Кинилэр 3 оҕолоохтор, бары ыаллар, 7 сиэн олохторун салгыыллар. 40 сыл олус эйэ-лээхтик олордулар, нэһилиэккэ ытыктанар ыаллар. 1978 сыл-тан коммунистической партия чилиэнэ. Баһылыгынан, салай-ааччынан, сылгыһытынан, би-ригэдииринэн үлэлээбитэ. 2002 сылтан Салбагга ОДБКХ мааста-рынан үлэлиир. С.П. Корякин, хомуньуус, депутат, салайааччы, төрөөбүт нэһилиэгэ чэчири сай-дарын туһугар бары сатабылын, дьобурун ууран үлэли-хамныы сылдьар. Элбэх наһарадалаах:

1. «2000 добрых дел» бэлиэ, 2000 с.;
2. «Отличник сельхозяйства РС (Я)» бэлиэ, 2004 с.;
3. «80 лет, 95 лет Ленинско-му комсомолу» бэлиэлэр, 2013 с.;
4. үлэ бэтэрээнэ;
5. «Салбаг бочуоттаах киһитэ» бэлиэ.

Ф. УШНИЦКАЯ,
Россия, Саха Республикаһын бочуоттаах бэтэрээнэ

АҒА КӨЛҮӨНЭ БИЛИТИН ҮЛЛЭСТЭР

И.Е. Винокуров аатынан Намнаағы педколледж «Бл-лык» литературнай куруһуо-гун дьарыгар «Отуу уота» айар түмсүү чилиэннэрэ: А.Г. Дунаев, И.А. Бубякин -Ченгөчөк, М.П. Мохначевская -Маарта-Мария – кэлэн ыал-дыттаатылар.

Түмсүү салайааччыта, НПУ 1976 с. выпускнига, сүрбэччэ кинигэ ааптара, ме-лодист Александр Дунаев хо-һоон суруйуу теориятын олус тийимтигитин, Иван Арбита айымньытынан холобурдаан быһаарда. Иван Бубякин-Ченгөчөк – бииги өрүү үөрэ көрсөр олохтоох суруйааччы-быт. Кини бу сырыһа бэйэ-тин айымньыларыттан ааһан иһитиннэрдэ, ыйытыгыларга хоруйдаата, эдэр дьон или-ни араарбакка суруйаллары-гар, хоһоону элбэхтик чочуй-алларыгар сүбэлээтэ. Үһүс ыалдыһыт Маарта-Мария – сааһын тухары бытовойга истэһиннэринэн үлэлэбит уус тарбахтаах Далбар Хо-тун. Кини бу сыл тохсунньу ыйыттан эрэ саҥа хоһоон хо-нуутугар үктэммитин соһуйа иһиттибит. Маарта-Мария элбэх ахсааннаах хоһоон-норун дьон сөбүлээн ааһар, онтулара интириниэт си-тимин нөҥүө (ватсабынан) бөлөхтөн бөлөххө түргэн-ник тарҕаналлар. Кини тута хоһуйар урагы дьобурдаах, ону бэрт судуругут: «Бы-лыр үөрэҕэ суох төрүттэригэр олонхо курдук улахан ай-ымньыны, араас тойуктары,

оһуохайы суруга-таймата суох толоро сырыттахта-ра, очотугар кинилэр тута хоһуйар дьобурдара биһиэ-хэ да бэриллээхтээх буола-ҕа», - диэн быһаарар. Маар-та-Мария уруккуттан эбэрдэ суруктары хото суруйар эбит, онтуларын дьон хайгыыллара үһү, «наһаа истиннэр» диил-лэр эбит. Уонна: «Хоһоонно суруйан көр, табыллы!» - диэн сүбэлээбиттэрин ылы-нан, хоһоон суруйан барбыт. Тылга дьобурдаах буолан, хоһоонноро төгөлө суох ки-ирэллэр эбит. Мань этэн эр-дэхтэрэ – «талааннаах ки-ни барытыгар талааннаах!». Маарта-Мария айар үлэтин олус сэнээрэрин иһин, кини саҥа таһаартарбыт кинигэтин бэлэхтээбитин олус долгуйа, астына туттум.

Ыалдыттарбыт кэнни-лэриттэн устудьуоннар бэй-элэрин холонууларын ааһан иһитиннэрдилэр. А.Г. Дунаев олортон Павел Герасимов хо-һооннорун сэнээрэн, киниэхэ бэйэтин кинигэтин бэлэхтээтэ уонна колледж библиотека-тыгар анаан 2 кинигэни би-эрдэ. Маарта-Мария Алена Мохначевская хоһооннорун сэнээрбитин биллэрдэ уон-на бэйэтин кинигэтин бэлэх уунна.

Бу курдук литература-ны сэнээрэр устудьуоннар билиилэригэр билии эбинэн, сэргэх дьарыктан астынан бардылар.

Мария ГОГОЛЕВА,
куруһуок салайааччыта

ТҮӨЛБЭ ХАРЫАТЫН - 20 СЫЛА

Модука «Үчүгэй алаас» түөл-бэ сылын ахсын харыйа туруоран оҕону-урууну үөрдэр.

Нэһилиэктэргэ олохпун сайдан, тутуу биллэрдик барар, саҥа кыба-арталлар, түөлбэлэр үөскүүллэр. Бииги нэһилиэккэ гаас киирэн, суолбут туһан, олохтоох эдэр ыал-лар дьыэ туттан олохсуйуулар эл-бээтэ. Бөһүөлэктит кэнээтэ, бэйэ түөлбэтин көрүнүү туһан иһэр. Ол курдук «Үчүгэй алаас» түөлбэ-тигэр хатын чаран тулатыгар туп-саһай тутуулаах дьыллэрдээх ыал-лар аһыах сыл иһигэр хас да саҥа уулуссалары үөскэтиллэр. Бары да киһи хайгыыр, сирдээх олохтоох эдэр ыаллар олохторун булан, ха-һаайыстыба тэринэн, быр-бааччы ололорлор, үлэлиллэр.

1996 с. Семён Иванович уонна Татьяна Николаевна Сивцевтэр дьыэ туттан киирииттэрэ. Ахсын-ны бүтүүтэ малааһынаан баран, аттынаағы кырдалга түөлбэлэрин дьонун үөрдээри Саҥа дьыллааһы харыйа туруорарга быһаарым-

мыттара. Онон 1997 сылы көрсө бастакы харыйа сандаарбыта. Ол аттыгар оҕо-аймах оонньоотун диэн түөлбэ аҕалара муус сыыр, хачыал онорбуттара. Харыйа үгэскэ кубу-луйан сылын ахсын турда, түөлбэ дьонун-оҕотун харыйа тула муста.

Семён Иванович – сварщик идэлээх, Татьяна Николаевна – олохтоох балыһаҕа санитарка-нан үлэлиир. Ыал хаһаайытара сүбэнэн таһырдыа түүннэри сан-даарар харыйа ороскуотун дьы-лэригэр холбонон уйналлар. Билигин кэмгэ итинник уопсай-тан киирэр хоромньуну ылынар ыал аһыах буолуо...

2012 сыл бу түөлбэҕэ олозор муус оһоһука аар саарга аатыр-быт маастар Аргунов Василий Ар-темьевич муус харыйа туруорбута. Аттыгар сыл бэлиэлэрин түөл-бэ дьонун онорсубуттара, уоттаах сыыр турбута.

Дьэ, ити курдук үгэс онгостон, сыл аайы Саҥа сылы көрсө ыал-лартан харчы хомуйан, гирлянда,

оҕолорго бэлэх, түөлбэ саамай көхтөөх кыттаач-чыларыгар бириис ылан туттараллар.

«Үчүгэй алаас» түөл-бэ дьон-сэргэ сүргэтэ көтөҕүллэр тэрээһинин атын түөлбэлэр холо-бур онгостон эмиэ сы-лын ахсын харыйа ту-руорар буоллулар. Ман-нык тэрээһин биллэн ту-рар үчүгэй эрэ өрүттээх: дьону түмэр, сүргэтин көтөҕөр, ханнык да ту-гөнгө – үөрүүгэ, хомол-тоҕо биригэ буолаллар, көмөлөсүһэллэр.

Түөлбэ салайааччыта Татьяна Николаевна, бар дьонугар үтүө майгыты-нан, сирдээх олохунан, кыһамныгынан ытыкта-нар. Тэрээһиннэргэ «кэр-гэним Семён Иванович күүс-көмө, сүбэһит буолар» диэн махтаҥа этэр. Үлэлиир балыһатыгар профком салайааччыта, нэһилиэккэ дьахтар сөбизитин чилиэнэ. Ыал кыргыт-тара эмиэ олоххо көхтөөх дьон. Си-эннэрэ оскуола бастыг үөрэнээч-чилэрэ, эбэлээх эһэлэрин батан эмиэ оскуола иһинэн ытыллар үлэлэргэ ситиһилээхтик кыттал-лар. Дьаһаллаах түөлбэ салайаач-чыта тылыгар ылыннарар, ичигэс кэмгэ, араас суботниктары тэри-йэр. «Ыраас чэппиэр» диэн ыраа-һырды аахсыһаҕын ытыгар, сыба-алканы хомуйууга эмиэ көхтөөхтүк тахсаллар.

Үүммүт 2017 сыл түөлбэм ыал-ларыгар дьолу-соргуну, айымньы-лаах олоҕу, үлэҕэ-үөрэххэ сити-һиилэри, сайдыыны баһарабын! Саҥа дьыллааһы харыйабыт олох-пут устата сырдыкка, ырааска, кэр-рээҕэ угуя турдун!

Е. ЛУКИНОВА, кыраайы үөрэтээчи

ЫҤЫРЭХ ТЫПТАР

Нам улууһун Нам селотугар олорор күндү тапталаах уолбутун, кэргэнин, убайдарын, амарах аҕаларын, эһэлэрин **ЗАМЯТИН НИКИТА ИОСИФОВИЧЫ** 55 сааскын туолбут үөрүүлээх күнгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит! Баҕарабыт чэгиэн доруобуйаны, уһун дьоллоох олоһу, чугас дьонун сылаас тапталаарынан кынаттанан мэлдьи үөрэ-көтө сырыт! Биһиэхэ куруук сүбэ-ама, күүс-көмө буоларын иһин истин махталбытын тиэрдэбит!

Эвэрдэни кытта ийэн, аҕа, кэргэни, быраатын, балыстарын, кийиттэрин, күтүөтүн, оҕолорун, сиэннэрин

Күндү оҕобун, балтыбытын, эдьийбитин, күн күбэй ийэбитин, айэбэс эбэбитин **АЛЬБИНА КИРИЛЛОВНА АРГУНОВАНЫ** олоһун орто омурданынан, кэрэ-бэлиэ күнгүнэн итиитик-истинник сайаҕас эвэрдэбитин аныбыт!

Эн сахалыы мындыр санаабынан, Эдэрдии эрчимнээх күскүмүн, Үрдүк ситиһинилээх үлэбинэн, Дьон-сэргэ ытыктабылын ылан, Дьонун сааскар үктэнэн, Дьоллоох эбэ аатын сүгөн, Оҕон, сиэннэрин тапталаарыгар уйдаран, Аймахтарын, атастарын арыалларынан Олохо дьулууру, эстибэт эрчими. Көмүс санаан күлүмүрдүү сырыттын, Ыра санаан ыпсан истин, Түбүктээх үлэн түмүктээх буоллун. Санаабыккын саргылыы сырыт диэн Алгыс бастыгын аныбыт, Күндү киһибитигэр!

Эвэрдэни кытта: ийэн Варвара Михайловна, кыһын, сиэни, Намтан Аргуновтар, Кривошапкинар, Максимовтар, Партизантан Аргуновтар, Гоголевтар, Кэбээйиттэн Аргуновтар, куораттан Аргуновтар, Уус Алдантан Борисовтар, Антипиннар, Жирковтар

«01» иһитиннэрэр

СЫЛ УСТАТА – 25 БАҤААР

Нам улууһугар 2015 сылга 23 баҕаар тахсыбыта, 2016 с. 25 баҕаар бэлиэтэннэ, ол түмүгэр икки киһи эчэйиини ылла. Бу 2016 сылы кытта тэннээтэххэ, 9% үрдээһин буолла. Баҕаартан хоромньу былларыыһын көрдөрүүттэн эмиэ үрдээтэ. Бу тахсыбыт 25 баҕаартан 14 чааһынай дьон олорор секторыгар бэлиэтэннэ: гаражтар, массыналар, баанньыктар уокка быһыаһылар. Умайыы тахсыбыт сүрүн биричиинэлэринэн буолаллар: электричество ситимиттэн уонна электроприбордартан умайыы; оҕо уоттууга быраабылалары тутуспат буолууттан. Бу сыл тохсунньу 11 күнүгэр 17:55 ытыт «01» нүмүргэ Нам сэлэинньэтигэр Чернышевская уулуссага турар ОДЪКХ гарааһа умайан ээрэр диэн иһитиннэри кириэ. Баҕаарынайдар уот өссө күөдүйөн барыаһын, улахан хоромньу тахсыаһын тохтоттулар уонна гарааһы быһыаһылар. Ол түмүгэр 4 гараж бокса уонна массына эмсэбэлээтэ. Буолбут биричинээтэ электричество ситимиттэн буолуон сөп. Буруйдаахтары

быһаара сылдьаллар. Баҕаарга 15 баҕаарнай сулууспа үлэһитэ уонна 3 баҕаарнай массына үлэһитилэр. Баҕаар содулун туоратар сыалтан тохсунньу 12 күнүттэн 31 күнүгэр диэри чааһынай секторынан хас биридэ киһиэхэ баҕаар туһунан сэрэтэр иһитиннэри салгыы барыа.

Баҕаартан сэрэхтээх буолууга туруоруллар ирдэбиллэр буолаллар:
— оҕо уоттууга быраабылалары тутуһуу;
— аһаҕас уоту туттарга сэрэхтээх буолуу;
— уотунан барар тэриллэри, ититэр охоттору, гааһы сэрэхтээхтик туттарбыт ирдэнэр;
— кыра оҕолору көрүүтэ суох дьыба хаалларыман.
Баҕаарнай сулууспа нүмүрү 01 эбэтэр сотовайтан 101.

Баҕаартан сэрэхтээх буолуоххайын!

МА. ОХЛОПКОВА,
Нам улууһун баҕаарынай сулууспа инструктора

Рабочие профессии — большие возможности

ТОП – 10 ДОСТИЖЕНИЙ

ГБПОУ РС(Я) «Намский техникум» подвел итоги достижений за прошедший 2016 год. 2016 год подарил учебному заведению множество ярких, запоминающихся, важных событий. Студенты, преподаватели, мастера техникума смогли проявить себя в самых разнообразных сферах жизни: научной, образовательной, творческой.

- 2 место в компетенции «Поварское дело» на республиканском чемпионате WorldSkillsInternational — Игнатьева Туйара, студент 1 курса «Повар, кондитер», руководитель — Васильев Александр Егорович.
- 3 место в компетенции «Кондитерское дело» на республиканском чемпионате, WorldSkillsInternational — Непряхин Павел, студент 3 курса «Повар, кондитер», руководитель — Васильев Александр Егорович.
- Участник Межрегиональ-

ной студенческой конференции «Молодежь и наука», г. Новосибирск, Лауреат НПК «Шаг в будущую профессию», Сергучев Олег — студент 1 курса «Повар, кондитер», руководитель — Васильева Марианна Семеновна.

- Участник НПК «Интеллектуальное возрождение» в г. Санкт-Петербург, Шараборин Иван, студент 1 курса «Сварщик», руководитель — Федорова Евгения Александровна.
- Победитель республиканского конкурса «Куратор года. Территория без наркотиков» — Павлова Елена Ивановна, мастер производственного обучения.
- 14 Международный конкурс им. А.С. Макаренко, Макаренковский форум, г. Якутск, 2016, «Развитие предпринимательских качеств студентов на базе учебно-производственного комбината, «Графский хлеб», диплом 3 степени, Васильев Александр Егорович, Сивцева Миролубовья Григорьевна, Бочирова

БИЛЛЭРИИЛЭР

ИНФОРМАЦИЯ За 2016 год исполнение бюджета МО «Фрунзенский наслег» составило:

— по доходам — 16 213 471,09 руб., что составляет 100,3% от плана по доходам на 2016 год;
— по расходам — 18 482 975,19 руб.;
— дефицит бюджета составил — 2 269 504,1 руб.

Численность муниципальных служащих на 01 января 2017 г. составляет 3 человека, расходы на их денежное содержание — 2 881 347,49 руб.

Численность работников муниципальных учреждений на 01 января 2017 г. составляет 3 человека, расходы их денежное содержание — 1 504 553,88 руб.

Глава МО «Фрунзенский наслег» И.Г. Ядрихинский

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО!

«Төрүт уу» тэрилтэ «Олонхо» атыгы дьыэтигэр, үлэ күнүгэр 9.00 чаастан 19.00 чааска диэри, баскыһыаннаҕа 10.00 чаастан 18.00 чааска диэри үлэлиир.

Дьыбэ тиэрдэн биэри диспетчерэ 10.00 чаастан 18.30 чааска диэри үлэлиир.

Билсэр телефоннар: **8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70.** Баскыһыаннаҕа дьыбэ тиэрдии оноулуубат.

Аппааньга Л. Левин уул. 3 №-гэр атыыланар (урукку кулууп киһобудката). Үлэ күнүгэр 9.00 чаастан 18.00 чааска диэри. Баскыһыаннаҕа үлэлээбэт.

ПОУ «НТШ ДОСААФ России» приглашает всех желающих на новый набор по подготовке водителей ТС категории «А», «В», «С», «Д», «Е», трактористы категории «В», «Е», «С».

Стоимость обучения категории «В» — 18000 руб.

Специально для учащихся школ по подготовке водителей ТС категории «В» стоимость обучения — 17000 руб.

Обращаться по адресу: Намский улус, с. Намцы, ул. И. Винокурова, 15, конт. тел. 8(41162) 41-224, 8 968 155 0460, 89245927055, можно ватсап.

Оксана Вильгельмовна, Павлова Анастасия Саввична.

7. Республиканские педагогические чтения «Мотивационные технологии формирования общих и профессиональных компетенций» в секции «Оценка результатов педагогической деятельности по формированию учебной мотивации обучающихся». Анализ современного результата», диплом 2 степени, Корякина Марианна Ивановна.

8. Республиканский конкурс «Мастер года», победитель в номинации «Лучший учебно-методический комплект», Сметанин Тимофей Петрович.

9. Республиканский конкурс «Куратор года», финалист конкурса Баишева Ираида Ивановна.

10. Создание филиала производственно-образовательного кластера «Индустрия питания» в Намском районе.

Таким образом, в современных непростых условиях техникум постоянно ищет новые пути и формы работы в своей деятельности, достигает высоты на не легком поприще обучения рабочих кадров республики.

Э.В. НИКИФОРОВА,
специалист

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ — **ШИ №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьыбэти аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кирибит суруктар төнөрүллүбэтэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатын мэлдьи биһир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

Денежный ПОТОК

Займы

БЫСТРОЕ И УДОБНОЕ ОФОРМЛЕНИЕ
Постоянным клиентам — упрощенные условия выдачи

ЭКСПРЕСС

- Займы до зарплаты без поручителей
- Сумма до 15 000 рублей
- Минимальное количество документов
- Отсутствие комиссий
- Уменьшение процентной ставки постоянным клиентам

ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ

- Займы сроком до 3 лет
- Сумма до 30 000 рублей
- Необходим один поручитель
- Паспорт и справка о доходах

ДОВЕРИТЕЛЬНЫЙ

- Срок — до 12 месяцев
- Заемщикам с положительной кредитной историей
- Сумма до 30 000 рублей
- Минимальное количество документов

ПЕНСИОННЫЙ

- Займы сроком до 3 лет
- Пенсионеры — особые условия
- Сумма до 100 000 рублей
- Поручитель не требуется

с. НАМЦЫ, ул. И. Винокурова, 3, ТЦ «Ассоль»
тел. (8-914) 281-77-57

Корма для сельскохозяйственных животных от ОАО «Сайсары»

Россыпной и гранулированный сбалансированный комбикорм для КРС. Сила Якутской Земли.

Производитель	ОАО «Сайсары»	ЗАО «Алейскзернопродукт»
Наименование	Комбикорм для КРС	Комбикорм для КРС
ГОСТ	9268-90	52254-2004
Вид	Рассыпной	Гранулированный
Вес 1 мешка в кг	40кг и 35кг	40кг
Цена за 1 кг	18,50 руб	19,50 руб

Состав:		
Пшеница	20 %	4%
Ячмень	21,3%	10%
Овес	7 %	2%
Отруби пшеничные	37 %	70%
ОЭ КРС МДж/кг	9,64	9,6
Кормовые единицы в 100кг	93,45	80
Сырой протеин	16,04%	12,63%

Контактные телефоны: П. Нижний Бестях, ул. Ленина, 40, 8 (41143) 47-7-85, сот. 8 (914) 294 87 08, 8 (914) 270-21-04, 8 (914) 224-23-11.

МАХТАЛ

Выражаем сердечную благодарность за моральную и материальную помощь и поддержку в организации и проведении похорон моего горячо любимого мужа, отца, дедушки Прокопьева Ефима Ефимовича:

- руководству и коллективу сотрудников ВУС и РО ОО-ГУ ДОСААФ России РС(Я);
- коллективу сотрудников ПОУ Намской ТШ ДОСААФ России РС(Я);
- коллективу Намской ОАО

«Сахатранснефтегаз». Особенно благодарим за чуткость, понимание и непосредственное участие всех родных, моим сестрам Элеоноре Петровне, Альбине Петровне, Светлане Петровне, братьям Петру Петровичу, Данилу Петровичу, брату Ивану Ефимовичу, близким и друзьям, одноклассникам, соседям, разделившим с нами горе нашей утраты.

Жена, дочка, зять, сыновья, невестки, внуки и внучки

Убаастыыр эдьийбит, тыыл, советскай-партиянай үлэ ветерана, Нам улууһун уонна 1 Хомуस्ताх нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, 1 Хомуस्ताх нэһилиэгин сэбиэтин председателинэн уонна секретарынан 20-чэ сыл үчүгү суобастаахтык, бэриниһээхтик үлэһэбит	Күндү бырааппыт, убайыт ДЬЯКОНОВ Василий Васильевич уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан биригэ төрөөбүт эдьийиҥэр Потопова Александра Васильевнага, күтүөтүгэр, кинилэр оҕолоругар, аймахтарбытыгар диринг кутурбаммытын тиэрдэбит.
НОВГОРОДОВА Татьяна Васильевна ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Намтан Ивановтар, Стручковтар, Сииттэттэн, Дьокуускайтан, Хагаластан Ивановтар, Матвеевтар, Расуловтар	Биригэ үлэлиир коллегаларытыгар Дьяконова Анастасия Николаевнага, Боярской Николай Иннокентьевичка, Егорова Анна Владимировнага тапталаах бырааттара, убайдара
Күндү убаастыыр саҕаспыт, өр сылларга 1 Хомуस्ताх нэһилиэгэр сэбиэт председателинэн үлэһэбит, үлэ, тыыл ветерана НОВГОРОДОВА Татьяна Васильевна ыалдьан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, чугас дьонноругар, аймахтарыгар диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Намтан Н.Н., В.И. Тимофеевтар дьыа кэргэттэрэ	Улууһтаагы киһи балыһа оҕо отделениетын сабиэдиссыйыгэр Зырянова Любовь Валентиновнага тапталаах аҕата
Диринник убаастыыр киһибит, үлэ, тыыл ветерана, 1 Хомуस्ताх бочуоттаах олохтооҕо, Нам улууһун ытык киһитэ НОВГОРОДОВА Татьяна Васильевна уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан саҕаспыттар, кийипиттигэр Екатерина Эльяевнага уонна кини биригэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Бурнашевтар, Жирковтар, Сивцевтар, Сольевтар, Николаевтар, Поповтар	Уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Оҕо отделениетын коллектива, урукку коллегаларын, Никонова С.И.
«Нам улууһа» муниципальной тэриллии дьаһалтата, улус муньабын депутаттарын сэбиэты, Нам улууһун ветеранарын сэбиэты тыыл уонна советскай-партиянай үлэ ветерана. Нам улууһун бочуоттаах гражданина, 1 Хомуस्ताх нэһилиэгин ытык олохтооҕо, 2 соэзыка Нам оройуонун сэбиэтин депутата, Бастагы Хомуस्ताх сельскай сэбиэтин исполкомун председателинэн уонна секретарынан 20-чэ сыл бэриниһээхтик үлэһэбит НОВГОРОДОВА Татьяна Васильевна 88 сааһыгар олохтон туораабытынан оҕолоругар, кинилэр дьыа кэргэттэригэр, аймахтарыгар, үлээннээхтэригэр диринг кутурбаммытын тиэрдэбит.	Күндүтүк саныыр күтүөппүт СЫСОЛЯТИН Тихон Александрович уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан эдьийбитигэр Анастасия Ивановнага, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарбытыгар диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Ивановтар, Новиковтар, Захаровтар, Стручковтар
	Убаастыыр саҕаспыттар Прасковья Петровнага, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонноругар тапталаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ СОФРОНОВ Сергей Прокопьевич ыарахан ыарыыттан ыалдьан олохтон туораабытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэһэбит. Игнатьевтар, Пестряковтар, Софроновтар дьыа кэргэттэрэ
	Убаастабыллаах коллегабыт Олег Сергеевич, киһи ийэттигэр Прасковья Петровнага, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонноругар тапталаах аҕалара, кэргэнэ, эһэлэрэ СОФРОНОВ Сергей Прокопьевич уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Биригэ үлэлиир коллегаларын, Намнаагы судейнай приставтар отделыттан

Кылаабынай редактор э.т. Л.А. НОГОВИЦЫНА
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — **41496,**
хаһыаты таңыы — **41332,**
бухгалтерия — **41141,**
факс — **41141, 41496.**

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээттир сыаҕар бэчээттэннэ. **Аадырһа:** Нам сэл. Заложной уул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. Лиис **Көңүл сыананан атыыланар Индекс — P0005.** Тираһа — 1261 Бэчээккэ илии баттанытын графига — 12:00 с. 16.01.2017 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 16.01.2017 с.